

Ислом Нури

Савол:

Соч кирдириш суннатми?

Жавоб:

Алхамду лиллаҳ вассолату вассаламу ала расулиллаҳ

Уламоларнинг сўзларига кўра соч кирдириш олти қисмга бўлинади:

1-қисм: Суннат. Бу қисмни қилган одам суннатни бажаргани учун ажрланади ва Аллоҳга яқин бўлади. Бу тўрт ўринда бўлади:

1) Ҳажда

2) Умрада, Аллоҳ айтади: «Албатта Аллоҳ Ўз пайгамбарига (у киши кўрган) тушни ҳаққи-рост қилди. албатта сизлар (эй мўминлар), ин ша Аллоҳ Масжидул Ҳаромга тинч-омон бошларингиз (сочларингиз)ни кирдирган ва (ёки) қискартирган холларингизда хавф-хатарсиз курурсизлар» (Фатх: 27)

3) Чакалок етти кунлик бўлганда унинг сочини кириш.

Бунинг далили имом Теримизий Али ибн Абу Толибдан ривоят қилган (1439-рақамли) ҳадисдир. Али розияллоху анху дедилар: «Расулуллоҳ саллаллоху алайҳи ва саллам Ҳасанга бир кўйни акика қилиб сўйдилар ва «эй Фотима сочини киргил ва сочининг вазнича кумуш садака қил» дедилар.

4) Кофир исломни қабул қилса соч кирдиради. Абу Довуд (356-рақамли) ҳадисда ривоят қиладилар: бир кофир исломни қабул

Ислом Нури

килганида расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам «Куфр сочини ўзингдан олиб ташла ва хатна кил» деб буюрдилар.

Мазкур тўрт ўриндан бошқасида соч кирдириш суннат эмаслигига уламолар иттифок килганлар.

2- қисм: Ширк. Бу қисмга кўра соч кирдирган одам Аллохга ширк келтирган бўлади. Агар Аллохдан бошқаси учун хорланиб сочини кирдирса. Ибнул Коййим «Зодул маъод» 4/159 – бетида шундай дейди: «...Муридлар эшонлари учун соч кирдирганларига ўхшаш, уларнинг баъзилари мен фалончига атаб соч кирдирдим, ё сен фалончига атаб соч кирдирдинг дер эдилар. Бу фалончига сажда килдим деганига ўхшашдир. Зеро, соч кирдириш илтижо, ибодат ва ўзини хор тутишлиқдир. Шунинг учун у хаж амаллари жумласидандир, чунки соч кирдириш роббисининг буюклигига бўйинсуниб унинг Кудрати олдида хорланиб бош эгишдир. Шу боис араблар асирни хорлаб озод қилишни хоҳласалар сочини кириб қўйиб юборардилар.

3- қисм: Каттик бидъат бўлиб унинг бир неча кўринишлари бор:

Юкорида зикри ўтган тўрт ўриндан бошқасида бу диндан ва ибодат деб соч кирдириш. Масалан: Соч кирдиришни солих кишиларнинг шиори ёки зоҳидликнинг камоли деб билиш. Бу эса хаворижлар (кўринишда исломдаю бироқ, исломдан чиккан кишилар) килганлари кабидир. Бунга расулуллох саллаллоху алайхи ва салламдан хаворижларнинг сифатлари хақида келган ҳадис далилдир: у зот айтадилар: «Улар (хаворижлар)нинг белгиси соч кирдиришдир» Бухорий (7007- рақамли ҳадис) ва Муслим (1763- рақамли ҳадисда) ривоят қилдилар. Қуртубий айтадилар: «Улар (хаворижлар)нинг белгиси соч кирдиришдир» деган сўзнинг маъноси: хаворижлар соч

Ислом Нури

кирдиришни дунёни тарк қилганларига аломат ва бошқалардан ажралиб, танилиб туришларига шиор қилдилар, бу уларнинг жохилликларидан ва Расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам, хулафоир – рошидийн ва уларга эргашган кишиларга хилоф ўларок Аллохнинг динида янги нарсани пайдо қилиш-бидъатларидандир.

Бунинг кўринишларидандир: Соч кирдиришни тавба қилган одам қиладиган ишлардан деб билиш, бу тушунчанинг бидъатлигида шакшубха йўқ. Чунки, буни саҳобалар, тобеинлар ва мусулмонларнинг имомларидан бирортаси қилган эмас.

4-Кисм: Харом, унинг ҳам бир неча кўринишлари бор:

1) Яқин кишисининг ўлими ва шу қаби мусибатларда соч кирдириш. Абу Мусо ал Ашъарий розияллоху анхудан ривоят қилинади у зот айтдилар: «Албатта расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам солика, ха-алика ва шокка»дан безордирлар. Имом Муслим (149- ракамли) ҳадисда ривоят қилдилар. «Холика» мусибат вақтида сочини қирган аёл, «солика» доду фарёд қилиб ўлим ва шу қабилар тилаган аёл, «шокка» қийимларини юлиб-йиртган аёл. Ибн Хажар «Гуноҳ қабираларни қилишдан қайтариклар» номли китобида «117- қабира: Мусибатда сочни кирдириш. Чунки бунда казою қадарни ёмон кўриш ва унга рози бўлмаслик очик ойдин намоён бўлмокда» дедилар.

2) Муайян шаклда сочини қиркитиш билан машхур бўлган фосик ва кофирларниқига ўхшатиб соч қиркитириш. Гоҳида сочи уларниқига ўхшаб туриши учун хар хил мойларни сочига суртади (бундай ҳолатда сочи ё типратикон ёки сувга туган мушукнинг жунидай кўринади: тарж), ёки бошининг икки ёнини қирдириб ўртасини узун холича қолдиради. Буларнинг ҳаммаси харом қилинган таклид, ҳақдан оғиш

Ислом Нури

ва ботилга тушиб қолишдир. Аллоҳдан бундай ишлардан саломат қилиши ва офият беришини сўраймиз.

Расулulloх саллаллоху алайхи ва саллам дедилар: «Ким ўзини бир қавмга ўхшатса, у ҳам улардандир» Абу Довуд (4031) Албоний «Саҳих Аби Довуд» (4031) да бу ҳадис саҳих деганлар. Ал Фовий роҳимахуллох бу ҳадисни шарҳлаб шундай дедилар: Кимки ўзини қофирлар, фосиклар ёки қожирларга ўхшатса (у улардандир) яъни гуноҳда улар билан бирдир.

5- қисм: Мубоҳ бўлиб, бирор хожа сабабли сочни кирдириш. Мас: Бирор қасалликдан тузалиш учун кирдириш ёки бит қаби нарсалардан фориғ бўлиш мақсадида кирдириш. Шайхул ислом Ибн Таймийя «бу қуръон, суннат ва ижмоъ асосига кўра жоиздир» дедилар. (мажмуъул фатово 12/117).

6- қисм: Сочни зарурат бўлмаган ва юқорида зикр қилинган сабаблардан бирортаси бўлмаган ҳолда кирдириш.

Уламолар бу масалада ихтилоф қилганлар. Улардан баъзилари макруҳ деди. Бу ҳукми имом Молик айтдилар. Имом Молик бунга юқорида зикри ўтган «сочни қириб юриш хаворижларнинг аломатларидан» деган ва «Ким ўзини бир қавмга ўхшатса, у ҳам улардандир» ҳадисларни далил қилдилар.

Рухсат берган уламолар Абу Довуд (4192) ривоят қилган ҳадисни далил қилдилар. «Расулulloх саллаллоху алайхи ва саллам Жаъфар ибн Аби Толибнинг вафотларидан уч кундан кейин Жаъфарнинг уйига келдилар ва сартарошни чақириб унинг ўғилларининг сочларини қиришга буюрдилар» Албоний бу ҳадисни саҳих дедилар. Яна Абу

Ислом Нури

Довуд (4195) ривоят килган хадисни далил килдилар унда «Пайгамбар саллаллоху алайхи ва саллам ярми сочи кирилиб ярми колдирилган бир болани кўриб колдилар шунда «Унинг сочини ё хаммасини киринглар ёки хаммасини колдилинглар» дедилар» Албоний бу хадисни сахих дедилар. Имом Нававий сахих Муслимнинг шархида шу хадисга ишора килиб «Бу соч кирдиришнинг мувохлигини очик баён килмоқда уни таъвил килишга хожат йўқ» дедилар. Лекин бу икки хадисни беҳожат соч кирдиришга далил килишда ишқал бор:

1) Хадисда зикри ўтган соч кирдириш хожат учундир. Бас, шундай экан у мувох бўлади. Болалар бошларининг намлиги кўпрок бўлгани ва уларнинг сочларига чанг-чунглар кўпрок ўрнашиб колгани ва бит тушишига якин бўлгани учун уларга нисбатан зарурат ҳисобланади. (Зодул маъод 4/159).

2) Хар икки хадис болалар хақида келган, катталарга рухсат берилмайдиган ўринларда болаларга рухсат берилади. (Синдийнинг Абу Довудга килган шархидан) Кўшимча маълумотлар учун «мажмуъул фатово» 21/119 ва «шархул Умда» 1/230 га қаранг.

Олитинчи қисмдаги бу хилоф шундан иборатки: Соци кирдириш макруҳми, мувоҳми, ёки афзали уни колдиришми? Албатта афзали уни кирдирмаслик. Ал Фовий раҳимахуллох дедилар: афзали расулulloх саллаллоху алайхи ва саллам ва асхоблари килганларидек ҳаж ёки умрада кирдириш. (Авнул Маъбуд 11/248)

Шуни эслатиб қўймоқчимизки юқоридаги олти қисмнинг хаммасида соци тагидан кириб ташлаш хақида гап кетди. Фақат 4-қисмнинг 2-қўринишидагина соци қисқартириш хақида гап юритилди. Кофир, фосикларниқига ўхшамайдиган килиб оддий қўринишлардан бирида

ёки бир хил узунликда килиб сочни киркитишлик юкоридаги хукмларга зид эмасдир. Ўқувчиларимиздан илтимос киламизки «кирдириш» калимаси билан «кискартириш» калималарининг фаркига эътиборсизлик килиб яна хар хил саволлар бериб юрмасинлар.

Валлоху аълам